

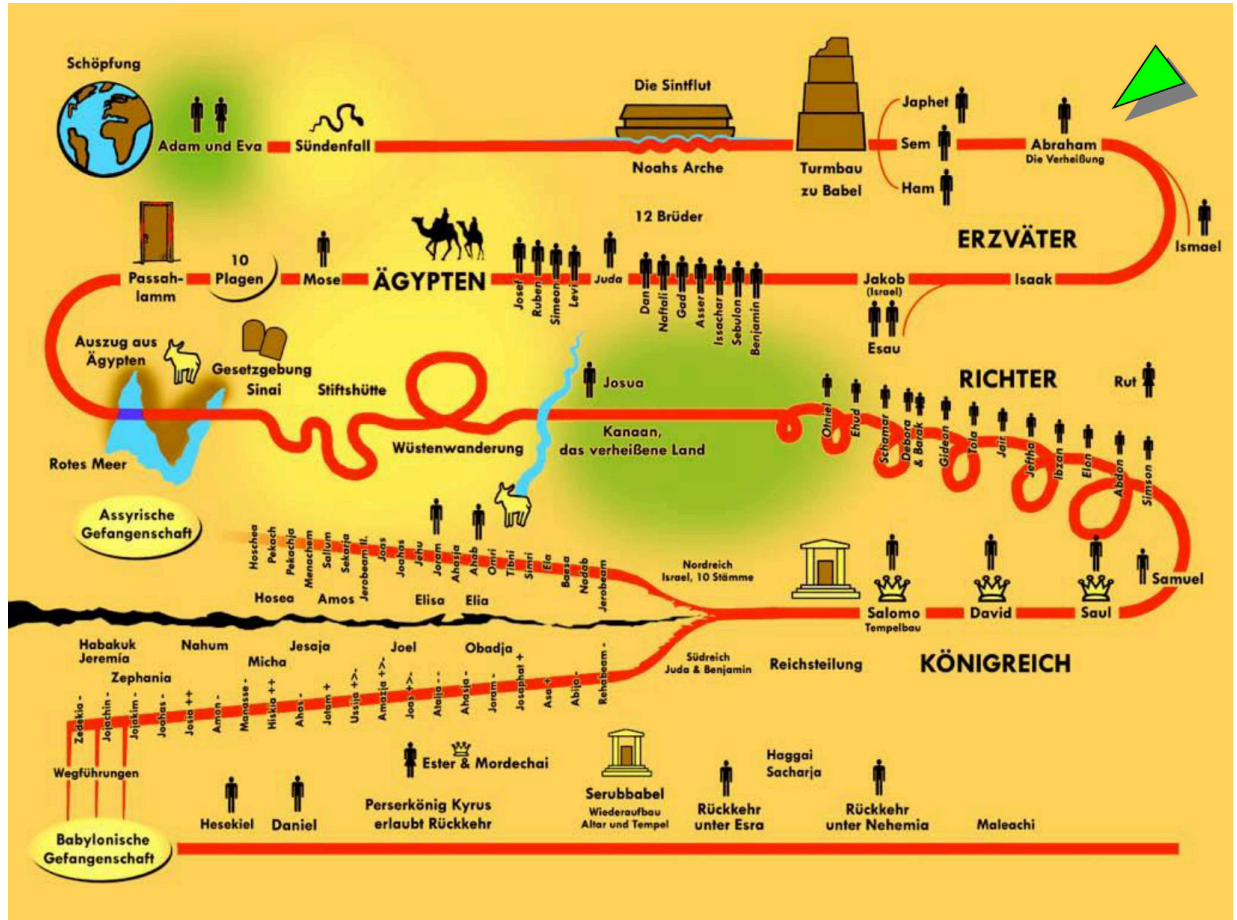
Musa'nın 2. Kitabı – Mısır'dan Çıkış

Mısır'dan Çıkış kitabı: Ramses'ten Sina'ya

Günün planı

60 dakika	Giriş	
60 dakika	1. Bölüm 1 – 4	Kurtarıcının seçilmesi (Musa)
	2. Bölüm 5 – 11	Firavun ve 10 bela
45 dakika	3. Bölüm 12 – 15	Fısıh ve Mısır'dan çıkış
50 dakika grup çalışması		Kamışlı Deniz ve ruhsal anlamı
60 dakika	4. Bölüm 15 – 18	Çöl yolculuğunun başlangıcı, ilk 3 ay
60 dakika	5. Bölüm 15–24; 32–34	İsrail Sina'da, Yasa'nın verilışı, antlaşma
45 dakika	6. Bölüm 25–31; 35–40	Tanrı'nın tapınağı ve kâhinleri

Eski Antlaşma'da kurtuluş tarihine genel bakış

(Şema: Eski Antlaşma'da kurtuluş tarihinin yolu; yaratılıştan, Adem ile Havva'dan ve düşüşten başlayarak tufan, Babil Kulesi'nin yapılışı, ataların dönemi, Mısır, çıkış, Sina ve çöl yolculuğu, hâkimler ve krallık üzerinden Asur ve Babil sürgününe ve Ezra ile Nehemya yönetimindeki geri dönüşe kadar.)

Yazar

Musa birkaç kez doğrudan yazma buyruğu aldı

Musa yazar olarak anılır. Musa, Rab'bin sözünü iletir: "Rab dedi ki" şeklindeki sözde peygamberlik kalıbı Mısır'dan Çıkış kitabında yaklaşık 63 kez geçer. Musa tek iletendir; dolayısıyla yazan da o olmalıdır.

"Musa'nın Yasası" ifadesi tek tek kitaplar arasında ayırım yapmaz, bütün Pentatök'ü (Tevrat'ın beş kitabını) kasteder. Eski Antlaşma'nın birçok başka yerinde de böyle anılır; bu, Musa'yı açıkça bütünün yazarı olarak doğrular. Yeni Antlaşma ve İsa'nın kendisi de Musa'yı bütün Pentatök'ün yazarı olarak doğrular.

Musa – Mesih

Musa bir peygamberdi, Mesih de öyledir. Elçilerin İşleri 3:22 – Yasa'nın Tekrarı 18:15, 18, 19

İsrail Musa'ya bağlı olarak vaftiz edildi, biz de Mesih'e. 1 Korintliler 10:2

Musa halkı tarafından reddedildi, Mesih de aynı şeyi yaşadı (örneğin Elçilerin İşleri 7:20 vd.)

Musa'nın ezgisi (Mısır'dan Çıkış 15 / Yasa'nın Tekrarı 32) ve Kuzu'nun ezgisi. Vahiy 15:3

Tipoloji (simgesel anlam)

Kutsal Yazılar'ın ruhsal anlamı

1 Korintliler 10:11

Bütün bu şeyler [*özellikle Mısır'dan çıkış*] onların başına **örnek** [Grekçe *typos*] olarak geldi ve çağların sonuna erişmiş olan bizlere öğüt olsun diye yazıldı.

Romalılar 15:4

Çünkü önceden yazılmış olan her şey bize öğretmek için yazıldı; öyle ki, Kutsal Yazılar'ın verdiği dayanma gücü ve cesaretle umudumuz olsun.

Luka 24:27 + 32

Ve Musa'dan ve bütün peygamberlerden başlayarak, bütün Kutsal Yazılar'da KENDİSİYLE ilgili olanları onlara açıkladı.

Birbirlerine şöyle dediler: "Yolda bizimle konuşurken, Kutsal Yazılar'ı bize açarken yüreğimiz içimizde alev alev yanmıyor muydu?"

Tipolojinin anahtarı Mesih'tir!

Eski Antlaşma, Yeni Antlaşma'nın resimli kitabıdır!

Eski Antlaşma'da Yeni gizlidir, Yeni Antlaşma'da Eski açığa çıkmıştır!

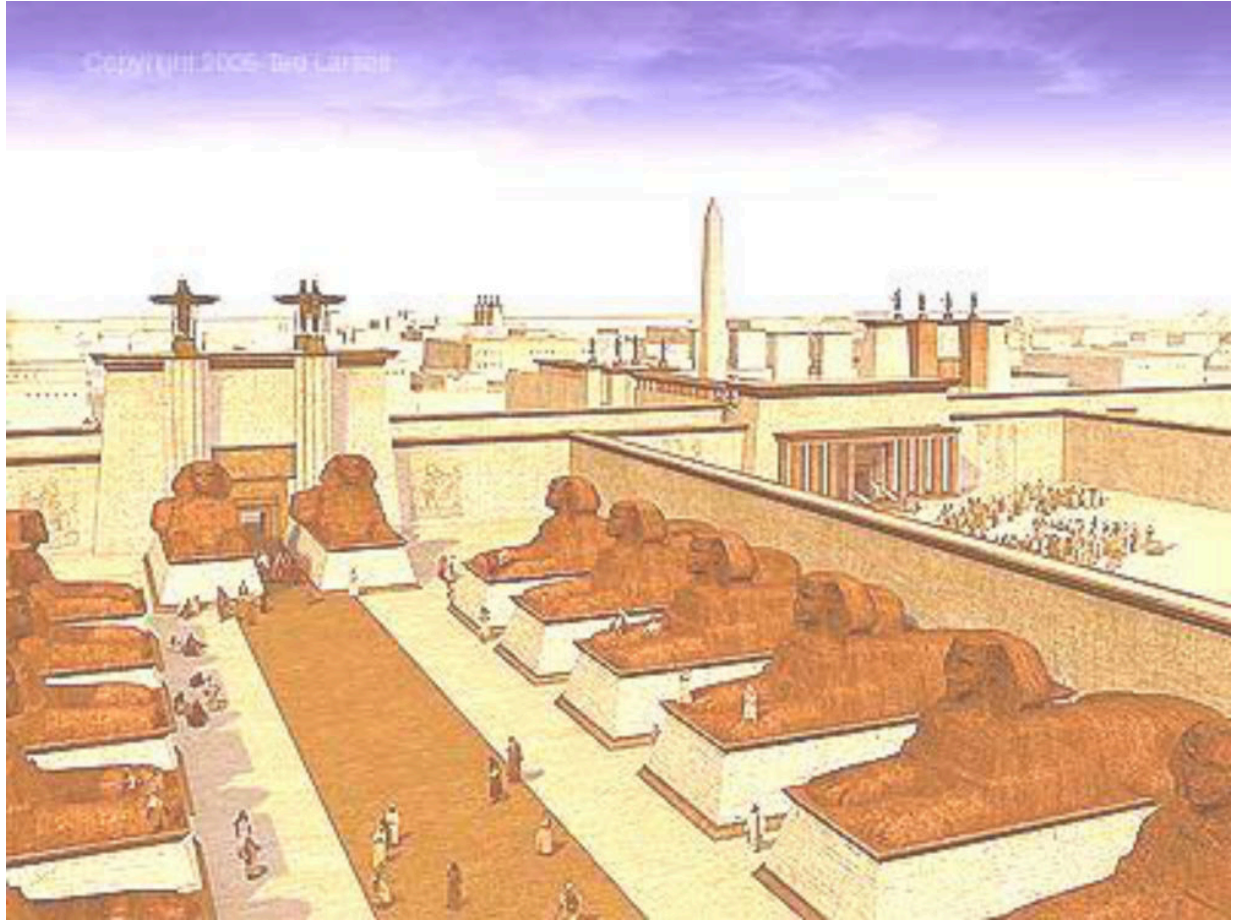
Mısır'ın ve Firavun'un tipolojik anlamı

Mısır'da tanrı olarak tapılan Firavun, Şeytan'ın bir simgesidir:

... onlarda **bu çağın ilahı** imansızların zihnini kör etmiştir, ... 2 Korintliler 4:4

Mısır, Şeytan'ın zorbalığı altındaki tanrısız dünyanın bir örneğidir (tipidir):

... bizi **bu kötü çağdan** kurtarmak için kendini günahlarımız uğruna feda etti, ... Galatyalılar 1:4

Tarih ve tarihlendirme

Bütün yıl bilgilerinin yorumlanması ve bütün bölgeye ait tüm tarihsel veri ve olguların değerlendirilmesi 2, belki de 3 ana görüşe yol açmıştır. Görüşlerden biri MÖ 1606 yılı civarında çok erken bir çıkışı, bir başkası MÖ 1445'i savunur, diğeri ise geç bir çıkışı, yani MÖ 1200'ü savunur.

Burada Roger Liebi'nin "Zur Chronologie des AT" (Almanca; Mayıs 2006) adlı çalışması anılmaya değer; bu çalışma MÖ 1606 yılı için iyi kanıtlar getirir.

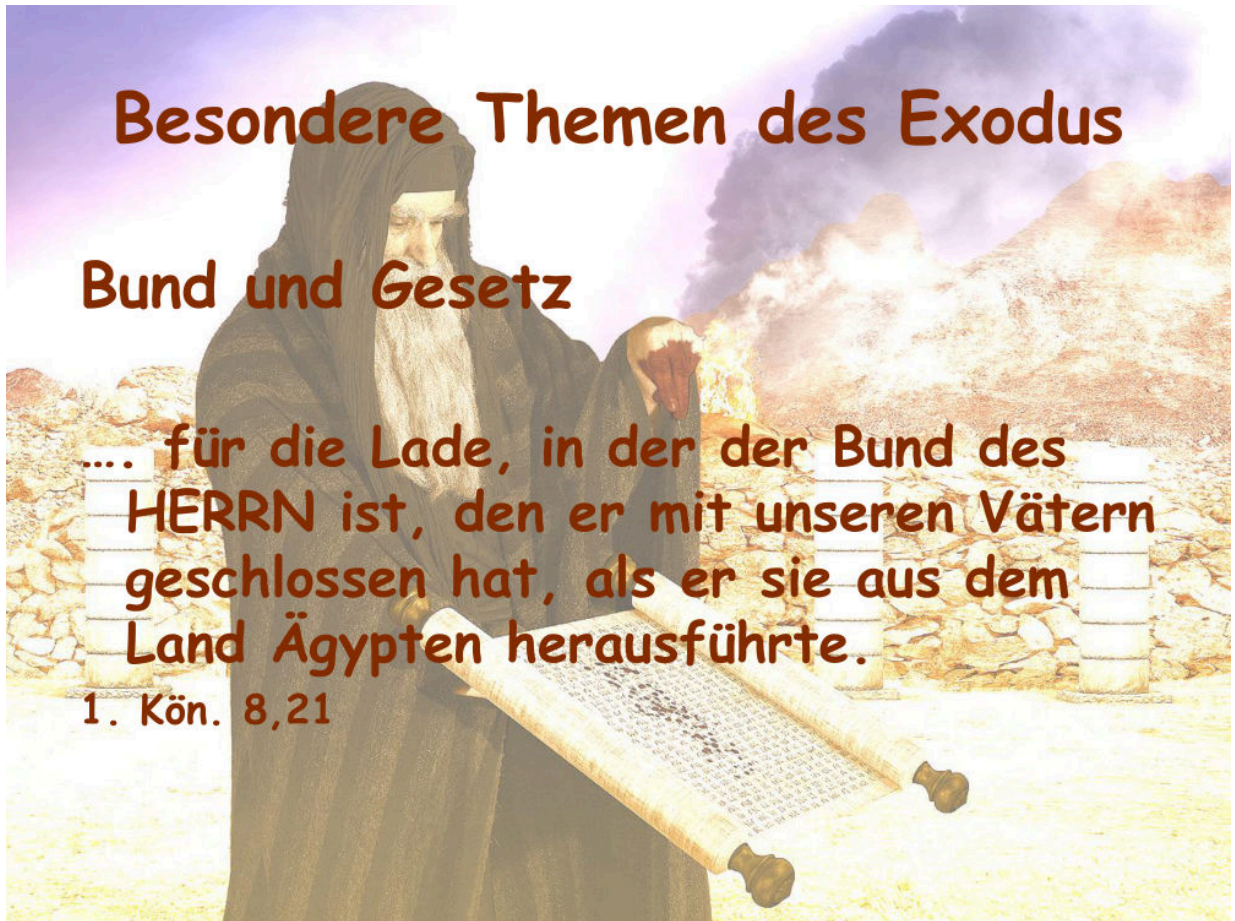
Kesin bir tarihlendirme için büyük olasılıkla daha fazla araştırma gerekmektedir. Ama çıkışın yukarıda anılan yıllardan birinde, her halükârda MÖ 2. binyılın ortalarında gerçekleştiğini varsayabiliriz.

Mısır'dan Çıkış kitabının özel konuları

Antlaşma ve Yasa

.... RAB'bin atalarımızı Mısır topraklarından çıkardığında onlarla yaptığı antlaşmanın içinde bulunduğu sandık için.

1 Krallar 8:21

Tanrı'nın kendini açıklaması

Teofani (Tanrı'nın görünmesi)

Tanrı kendini Musa'ya "YAHVE" adıyla açıklar.

Tanrı kendini Rab'bin meleğinde açıklar.

Tanrı kendini ateşte, her yerde hazır oluşunu görünür kılan bulutta gösterir. Geceleyin, karanlıkta bu bulut ateşten olur.

Musa Tanrı'nın yüceliğini arkadan görür.

Tapınak

(Resim: Musa ordugâhın ortasındaki tapınağa bakıyor.)

Mucizeler

Yaklaşık 2,5 milyon kişilik bir kalabalık olan halkın çöldeki bütün yolculuğu, baştan sona ancak doğaüstü bir biçimde açıklanabilir.

“Büyük ya da küçük bütün mucizeler insan için imkânsızdır ve bilimin temelini oluşturan düzenli doğa yasalarının kesintiye uğramasıdır. Bu yüzden mucizedirler ve Tanrı, gökte birinin hayal edebileceğinden daha güçlü bir Tanrı olduğunu kanıtlamak için onları insanlara vermiştir.” R. Laird Harris

Mısır’dan Çıkış’a genel bakış

1. Kısım: Bölüm 1 – 18

Mısır’dan kurtuluş

Ezenlerin cezalandırılması

Ezilenlerin kurtuluşu

Tanrı’nın halkı için ne olduğu ve ne yaptığı

Yasasız dönem

2. Kısım: Bölüm 19 – 40

Tanrı'ya götürülmüş olmak

Tanrı'nın halkıyla ilişkisi

Sina'da

Halkın Tanrı için ne olduğu

Yasa'nın verilışinden sonra

Mısır'dan Çıkış'ın yapısı

Bölüm 1-12: İsrail halkının Mısır'daki esareti

- Kurtuluşa hazırlık (Bölüm 1-4)
- Kurtuluş girişimleri (Bölüm 5-12)

Bölüm 13-18: Tanrı'nın İsrail halkını Mısır'dan kurtarışı ve çöldeki varlığı

- Tanrı'nın İsrail halkını Mısır'dan çıkarışı (Bölüm 13-15)
- Tanrı'nın çöldeki yol gösterişi ve ilgisi (Bölüm 16-18)

Bölüm 19-40: Tanrı'nın Sina'da Yasa'yı verışı

- Antlaşmanın yapılması (Bölüm 19-24)
- Buluşma Çadırı ve kâhinlik için antlaşma kuralları (Bölüm 25-31)
- Antlaşma halkı isyanda (Bölüm 32)
- Antlaşmanın yenilenmesi (Bölüm 33-34)
- Buluşma Çadırı'nın yapılması ve adanması (Bölüm 35-40)

Bölümleme ve yapı

Kurtuluş açısından bakıldığında 3 bölüm ayırt edilebilir:

Kurtarıcının (Musa'nın) öyküsü	Bölüm 1 ve 2
Kurtuluşun öyküsü	Bölüm 3 ile 14 arası
Kurtarılmışların öyküsü	Bölüm 15 ile 40 arası

Bölümleme ve yapı

Şu bölümleme de anılmaya değer:

1. Tarih	Bölüm 1 ile 19 arası
2. Yasa	Bölüm 20 ile 24 arası
3. Tapınma	Bölüm 25 ile 40 arası

Pentatök'ün, yani Musa'nın 5 kitabının bağlamında Mısır'dan Çıkış şu yeri alır:

Yaratılış	- Başlangıçta	Günah
Mısır'dan Çıkış	- İşte adlar şunlardır	Kurtuluş

Levililer	- Ve O çağırıldı	Kutsallık
Çölde Sayım	- Çölde	Yolculuk (hacılık)
Yasa'nın Tekrarı	- İşte sözler şunlardır	Ödül

Kurtarıcının seçilmesi

Bölüm 1–4

Vaadin taşıyıcıları olan İsrail'in (Tanrı'nın önderi Yakup'un) oğulları Mısır'da

Kurtarıcı Musa: 40 yıl Mısır, 40 yıl Midyan, 40 yıl çöl yolculuğu

YHVH, halkının kurtuluşunu kulu Musa aracılığıyla planlar

3+3+3+1 bela

Bölüm 5–11

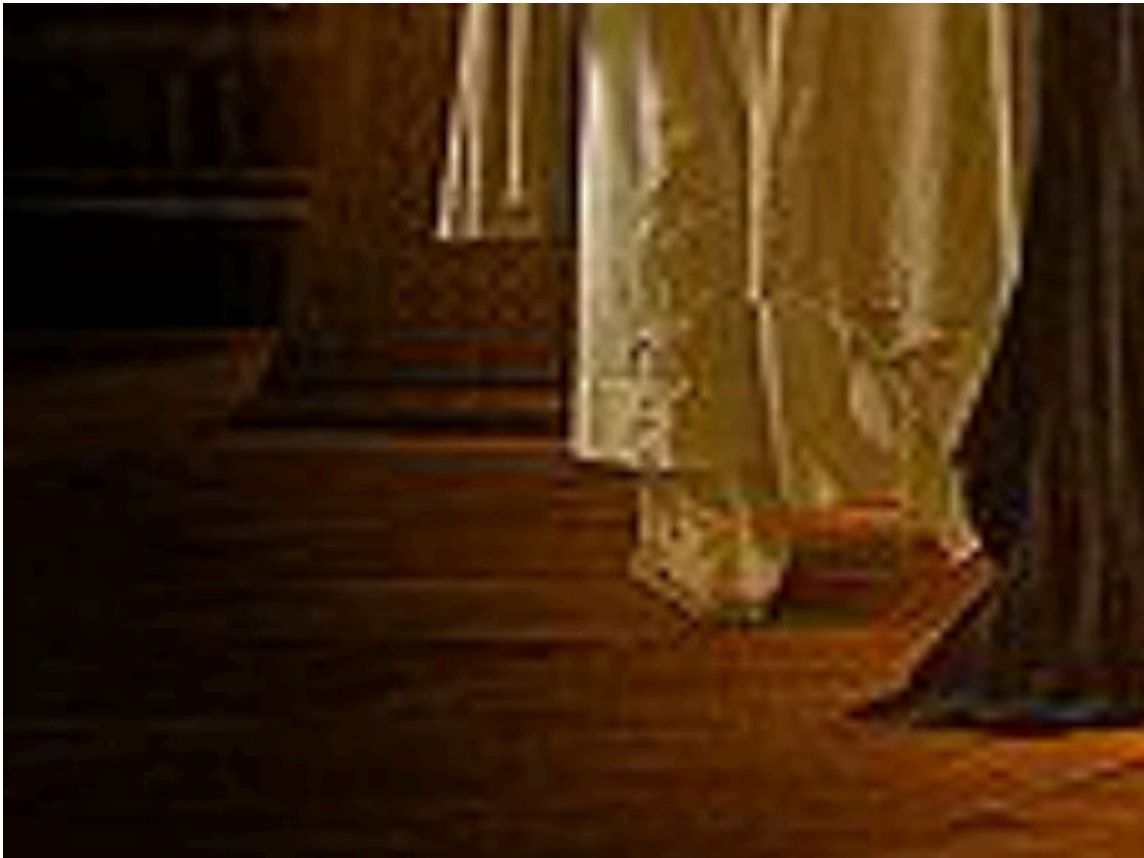
Belirtiler ve harikalar (İsrail ve Mısır için)

Tanrı'nın güçlü eli, **Tanrı'nın parmağı**

Büyük yargılar (**dolaylı ve doğrudan**)

Mısır'ın ilahları, en başta da Firavun, vurulur,

çünkü **TANRI** daha büyüktür.

3+3+3+1 bela

Bölüm 5–11

Peygamberlik yorumları

Musa Mesih gibi reddedilir, Midyan'a gider ve evlenir – tıpkı Mesih'in uluslardan oluşan kiliseyle evlenmesi gibi –, sonra büyük yargılar ve sıkıntılar aracılığıyla kurtarılan eski halkını kendi halkı olarak tanımak için geri döner.

Bütün belalar Vahiy kitabında (16:9) yeniden karşımıza çıkar. İlk 3'ünü, bir ayırım yapılmadığı sürece biz de yaşarız. Biz gökтейken son ve en korkunç belalar gelecektir.

3+3+3+1 bela

Bölüm 5–11

1. Nil suyunun kana dönüşmesi
2. Kurbağalar
3. Sivrisinekler
4. At sinekleri
5. Hayvan salgını
6. Çıbanlar
7. Dolu
8. Çekirgeler
9. Karanlık
10. İlk doğanların ölümü

Fısıh ve Mısır'dan çıkış

Bölüm 12–15

Fısıh, Eski Antlaşma'nın merkezi olayıdır

Kuzu, Mesih'in en iyi bilinen öncü simgesidir: Çünkü Fısıh Kuzumuz Mesih de kurban edildi! 1 Korintliler 5:7; 1 Petrus 1:19 vb.

Gelecekte dünya tarihi de Kuzu tarafından belirlenecek ve hedefine ulaştırılacaktır. (Vahiy)

Kuzu ve Kuzu'nun kanı ayrımı yapmasaydı, son bela İsrail'i de vururdu!

Rab'bin Fısıhı

Bölüm 12

- Ayların başlangıcı
- Kusursuz, lekesiz bir kuzu
- Saklanmak üzere 4 gün evlerde
- Kapı sövelerinde ve üst eşikte kan
- Bütün olarak kızartılmış, bütün olarak yenecek, acı otlarla
- Yola çıkmaya hazır
- Sonsuz bir anma
- Mayasız Ekmek Bayramı
- Çıkış

Çıkış

Bölüm 13–15

İlk doğan hakkı

Bulut ve ateş sütunu

Kamışlı Deniz’de dramatik kurtuluş

Firavun’un batışı

Kurtuluş ezgisi

Kamışlı Deniz ve anlamı

Kurtuluş ve özgürlüğe kavuşma

*Kardeşler, şunu bilmenizi istiyorum ki, atalarımızın hepsi bulutun altındaydı ve hepsi denizin içinden geçti;
ve hepsi bulutta ve denizde Musa’ya bağlı olarak vaftiz edildi. 1 Korintliler 10:2*

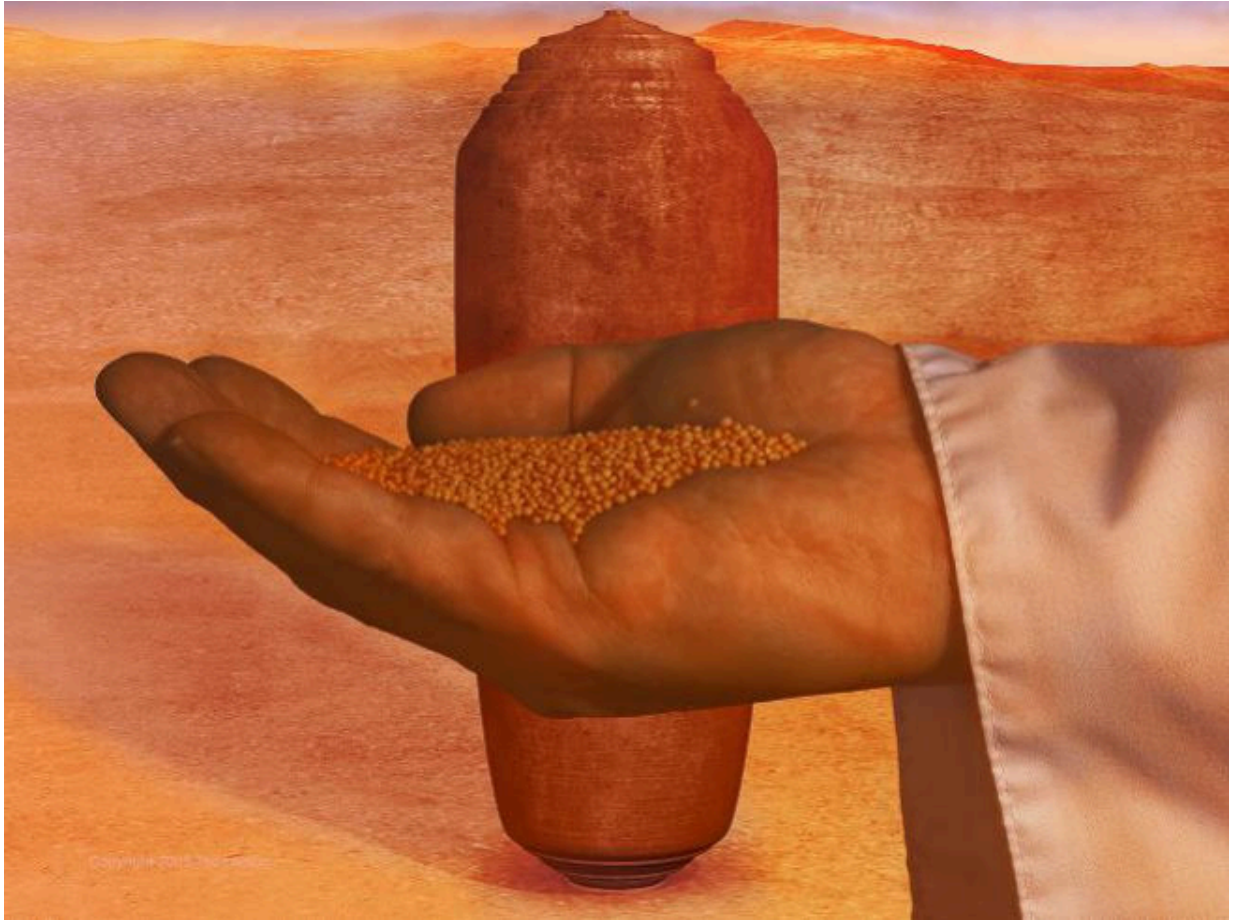
Romalılar’a mektupta betimlenen Tanrı’nın büyük kurtuluşu, ruhsal anlamda Fısıh’ın ve Kamışlı Deniz’in anahtarıdır. Fısıh kanın altındaki korunmadır, Kamışlı Deniz ise günahın gücünden kurtuluştur.

Çöl yolculuğunun başlangıcı, ilk 3 ay

Bölüm 15:22–18

Çölde ilk dersler

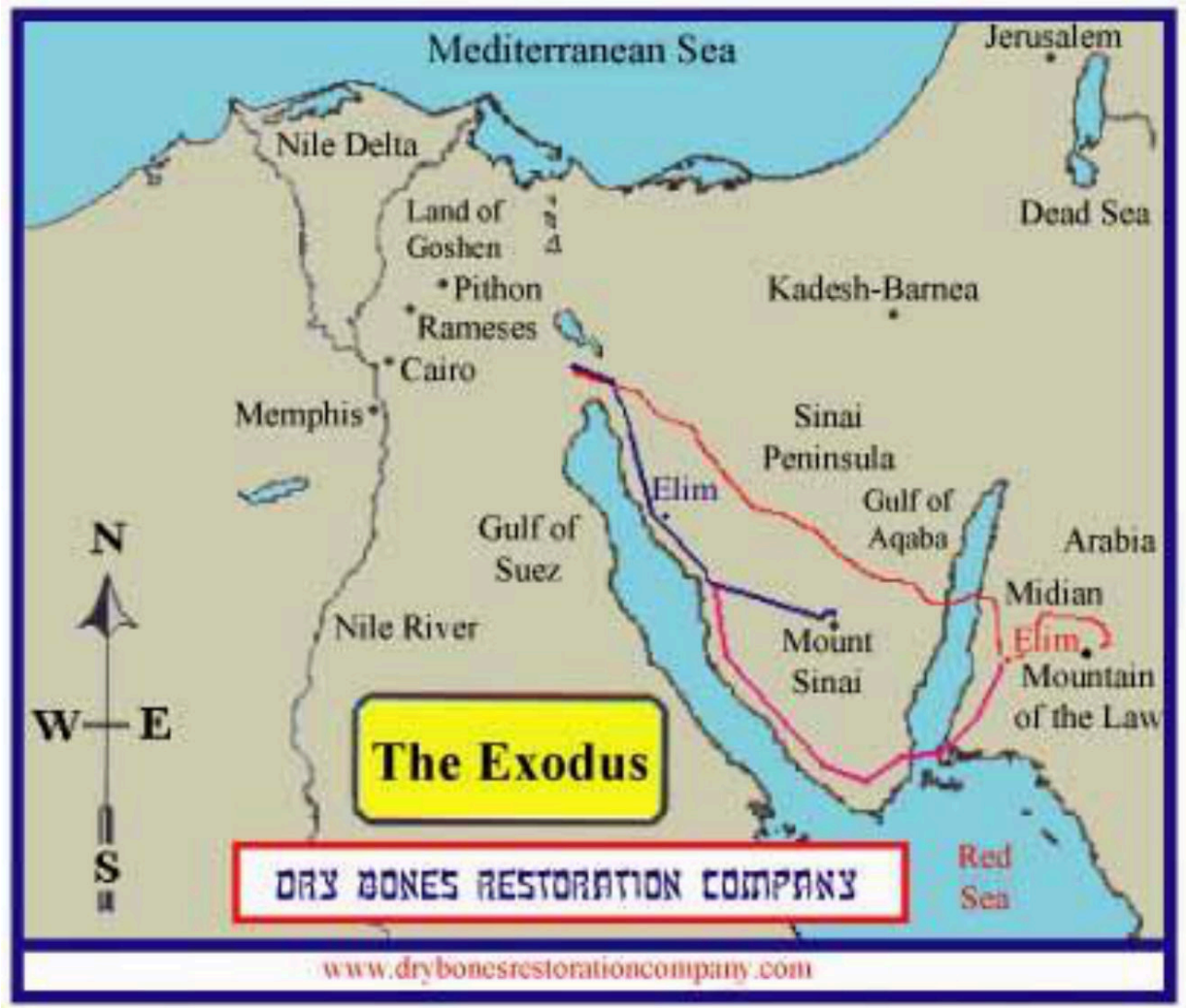
- Mara ve Elim
- Man: gökten ekmek
- Kayadan su
- Amalek’le savaş
- Yetro ve öğüdü
- (Yasasız dönem)

(Harita: Nil deltasından Sina Yarımadası üzerinden Sina Dağı'na ve oradan Kenan'a uzanan geleneksel çıkış güzergâhı; İngilizce etiketli.)

2 alternatif güzergâh daha

(Harita: Ramses'ten Sina Yarımadası üzerinden ya da Midyan'a giden iki olası çıkış güzergâhı daha; İngilizce etiketli.)

Antlaşma ve Yasa

Bölüm 19–24; 32–34

Musa Tanrı'yla buluşmak için (Sina'ya) çıktı.

'Mısırlılara ne yaptığımı gördünüz. Sizi kartal kanatları üzerinde taşıy gibi taşıyıp buraya, **yanıma** getirdiğimi yaşadınız.

Şimdi beni dinler ve antlaşmamı tutarsanız, bütün halklar arasında benim kişisel mülküm olacaksınız. Çünkü bütün yeryüzü benimdir. Siz benim için **kâhinlerden oluşan bir krallık, kutsal bir ulus olacaksınız!**'!"

Bütün halk aynı fikirdeydi: "Yahve'nin söylediği her şeyi yapacağız!" Mısır'dan Çıkış 19:4-8

Sina Dağı ve eski antlaşma

Çünkü Hacer Arabistan'daki Sina Dağı'dır, ama şimdiki Yeruslaim'e karşılık gelir; çünkü o çocuklarıyla birlikte köleliktedir. Galatyalılar 4:25

Çünkü siz dokunulabilen [dağa], alevli ateşe, karanlığa, koyu karanlığa ve fırtınaya gelmediniz, ... İbraniler 12:18

Siyon Dağı ve yeni antlaşma

Tersine, siz Siyon Dağı'na, yaşayan Tanrı'nın kentine, göksel Yeruşalim'e ve on binlerce meleğe geldiniz, ... İbraniler 12:22

Buyruklar – Dekalog: 10 söz

10 Buyruk, İsrail'e verilen bütün buyrukların yüreğini oluşturur.

“O, size yerine getirmenizi buyurduğu antlaşmasını, on sözü bildirdi ve onları iki taş levha üzerine yazdı.” Yasa'nın Tekrarı 4:13

Musa'nın Yasası'nda ahlaki, hukuki, toplumsal, törensel ve başka türden tam 613 buyruk vardır

Tanrı'nın kendini açıklaması

Tanrı kendini Musa'ya "YHVH" adıyla açıklar

Tanrı kendini "Rab'bin meleği" aracılığıyla açıklar

Tanrı kendini olağanüstü doğa olaylarında açıklar:

- Yanan çalı
- Bulut sütunu
- Ateş sütunu
- Yanan dağda, fırtınada, boru sesiyle

Musa Tanrı'nın yüceliğini arkadan görür

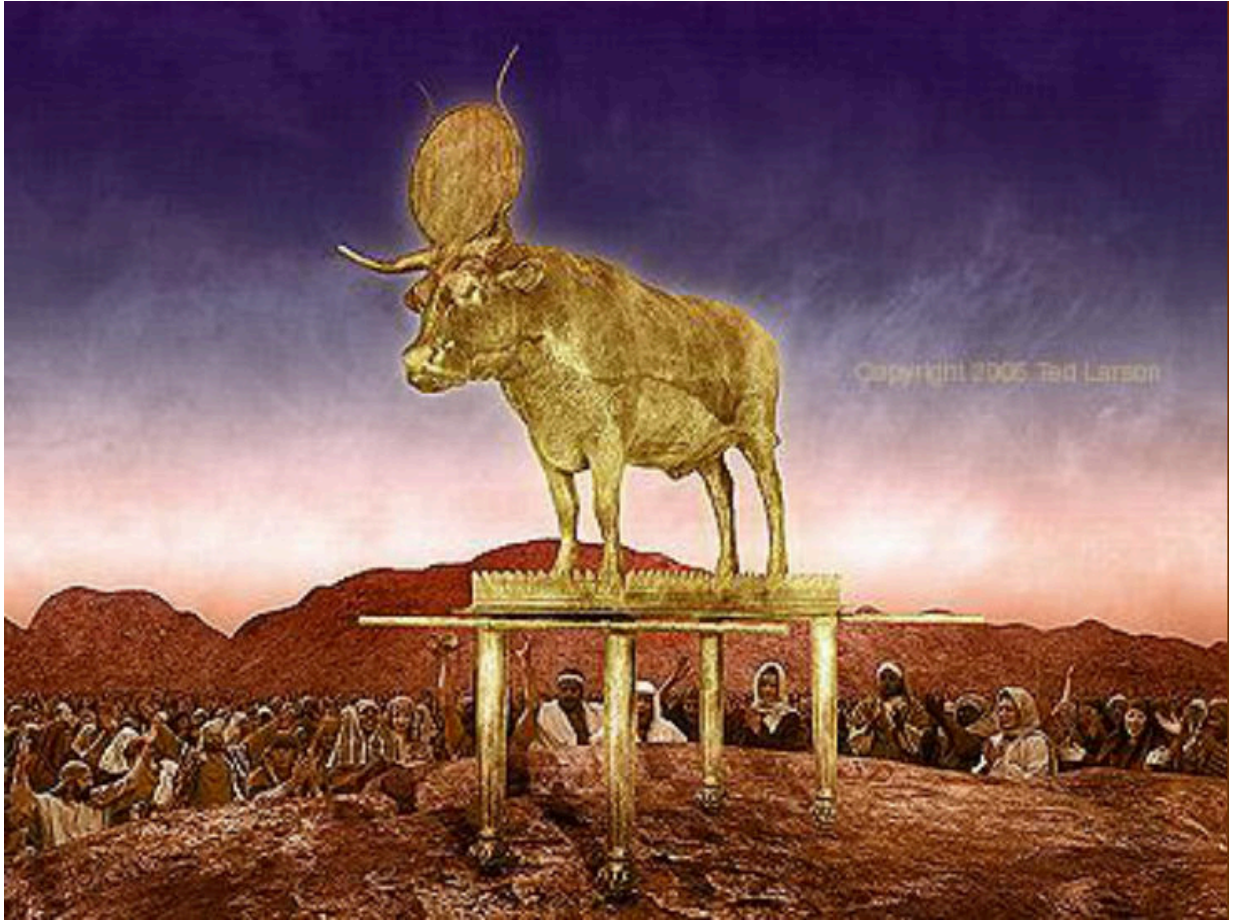

Antlaşmanın yapılması, antlaşmanın bozulması, antlaşmanın yenilenmesi

Dağda aracı ve aracılık eden Musa

Ordugâhta: altın buzağı çevresinde putperestlik

Mezmur 106:23 Tanrı onları yok edeceğini söyledi; ama seçtiği kulu Musa, gazabını yıkımdan döndürmek için gedikte O'nun önünde durdu.

“Taşınabilir” tapınak

“Bana bir tapınak yapınlar, çünkü aralarında oturmak istiyorum. Bu konutun modelini, eşyalarıyla birlikte sana gösterdim. Onu buna göre yapacaksınız.” Mısır’dan Çıkış 25:8-9

Bana bir tapınak yapınlar, BEN de aralarında oturayım.

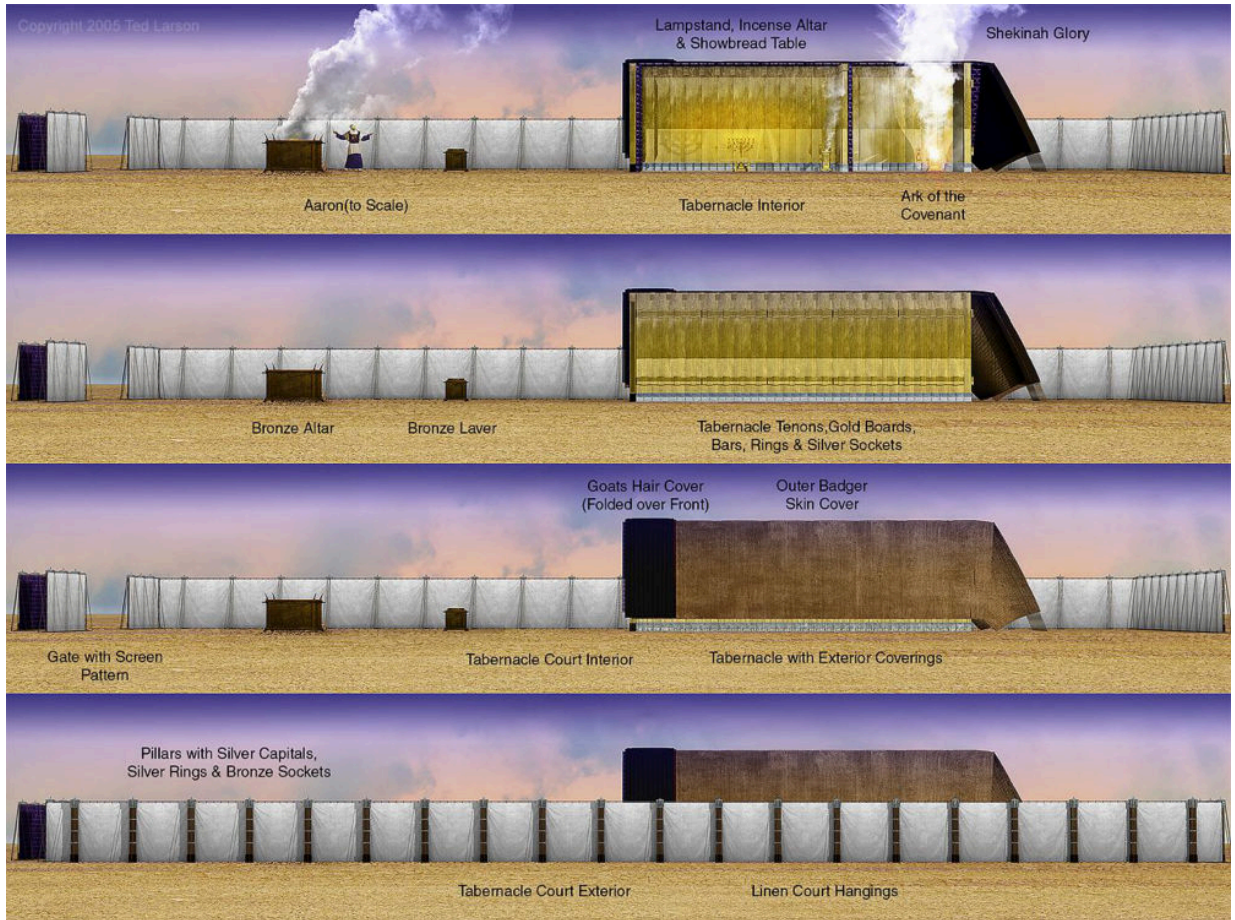
Mısır’dan Çıkış 25:8

Ana bölümler:

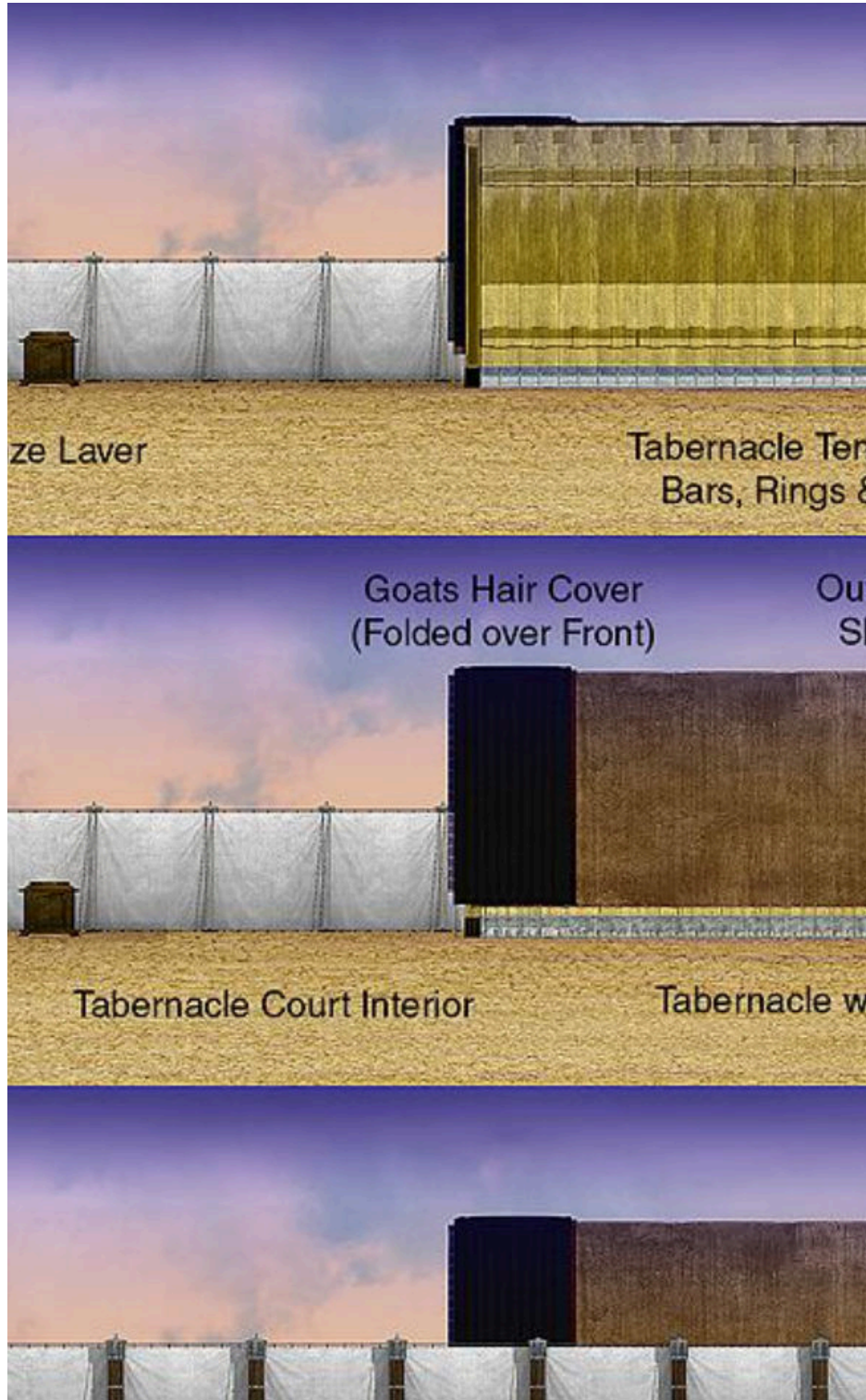
- Avlunun çevre perdesi
- Giriş
- Avlu
- Yakmalık sunu sunağı
- Kazan (yıkanma kabı)
- Buluşma Çadırı

Yukarıdan bakış: Buluşma Çadırı

(Resim: Buluşma Çadırı'nın dört görünüşü; içteki eşyalardan dış örtülere ve avlunun çevre perdesine kadar; İngilizce etiketli.)

Buluşma Çadırı'nın simgeselliği

Buluşma Çadırı *Mesih*'e işaret eder.

“Söz insan olup aramızda ‘çadır kurdu’! Yuhanna 1:14

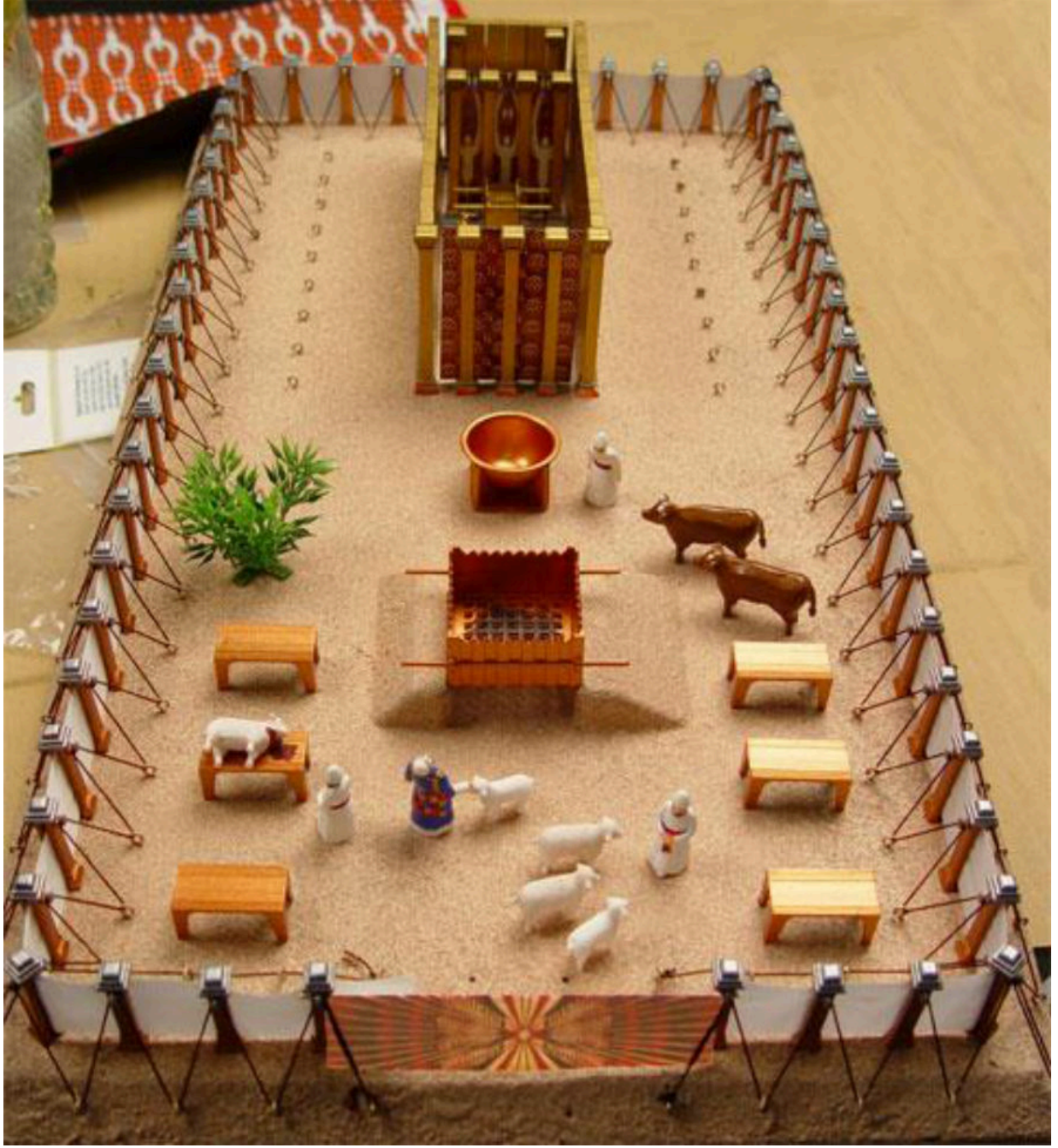
Buluşma Çadırı kiliseden söz eder. Buluşma Çadırı Eski Antlaşma'da Tanrı'nın konutuydu; kilise ise Yeni Antlaşma'da Tanrı'nın Ruh aracılığıyla oturduğu yerdir (Efesliler 2:22). Topluluk, yeni yaratılışta “Tanrı'nın çadırı” diye adlandırılır (Vahiy 21:3).

Buluşma Çadırı'nın simgeselliği

Buluşma Çadırı *gökten* söz eder.

Bulutlu gökten (bu birinci göktür) ya da yıldızlı gökten (bu ikinci göktür) değil, üçüncü gökten (2 Korintliler 12:2) – Tanrı'nın oturduğu yerden. İbraniler 9:23-24

Antlaşma Sandığı

Halkın ortasında Tanrı'nın tahtı

... ve her yanı altınla kaplı Antlaşma Sandığı vardı; sandığın içinde man dolu altın testi, Harun'un filizlenmiş değneği ve antlaşma levhaları bulunuyordu. İbraniler 9:4

Huzur ekmeklerinin masası

(Almanca Elberfelder çevirisinden çevrilmiştir:)

Ve ince un alıp ondan on iki pide pişireceksin: Her pide onda iki ölçekten olacak.

Ve onları iki dizi halinde {ya da: sıra} koyacaksın, her diziye altı tane, RAB'bin önündeki saf masanın üzerine.

Ve her dizinin üzerine saf günnük koyacaksın; bu, ekmeğin anma payı, RAB için yakılan bir sunu olacak.

Huzur ekmeklerinin masası

Her Şabat günü onu sürekli olarak RAB'bin önünde düzenleyecek: İsrailoğulları açısından sonsuz bir antlaşma. Ve o, Harun'a ve oğullarına ait olacak ve onu kutsal bir yerde yiyecekler; çünkü RAB için yakılan sunulardan en kutsal pay olarak O'na ait olacak: sonsuz bir kural. Levililer 24:5-9

Tanrı'nın tahtında taç giymiş Mesih bizim yiyeceğimizdir.

Ekmekler, Yahudilerden ve uluslardan oluşan kilisenin bir simgesidir.

Altından 7 kollu kandillik

Tapındaki ışık kaynağı: Mesih.

Dövme işi, tek parça altından.

Dünyanın ışığı (Yuhanna 8:12)

Kutsal Ruh (Efesliler 1:17-18)

İmanlılar (Efesliler 5:8-10)

Altın buhur sunağı

Tapınmanın yeri – Mesih'in güzel kokusu

Günde iki kez kutsal buhur

Başkâhinimiz Mesih tapınmamıza önderlik eder.

Tapınanlar olarak imanlılar

İbraniler 13:15

Vahiy 5:8

Yakmalık sunu sunağı

Golgota'nın çarmıhı!

Hem Rab'bin kâsesinden hem de cinlerin kâsesinden içemezsiniz; hem **Rab'bin sofrasına** hem de cinlerin sofrasına ortak olamazsınız. 1 Korintliler 10:21

Bizim bir **sunağımız** var ki, çadırdaki hizmet edenlerin ondan yemeye hakkı yoktur. İbraniler 13:10

Tunç kazan

Böylece kardeşler, İsa'nın kanı sayesinde, onun bize perdeden, yani kendi bedeninden geçerek açtığı yeni ve yaşayan yolla Kutsal Yer'e girmek için cesaretimiz olduğuna ve Tanrı'nın evi üzerinde büyük bir kâhinimiz bulunduğuna göre, yüreklerimiz serpmeyle kötü vicdandan arındırılmış ve bedenlerimiz **temiz suyla yıkanmış** olarak, imanın verdiği tam güvenceyle, içten bir yürekle Tanrı'ya yaklaşalım. İbraniler 10:19-22

Kâhinler: Harun ve oğulları

Bölüm 28 + 29

Giyisileri

Kutsanmaları

Günlük yakmalık sunu

Tapınağın kurulması

Tanrı'nın yüceliğinin görünmesi

İlk ara hedefe çıkıştan 1 yıl sonra ulaşılır.

Yeni Antlaşma'nın kilisesi

Sonsuzluk

Tanrı'ya götürülmüş!

